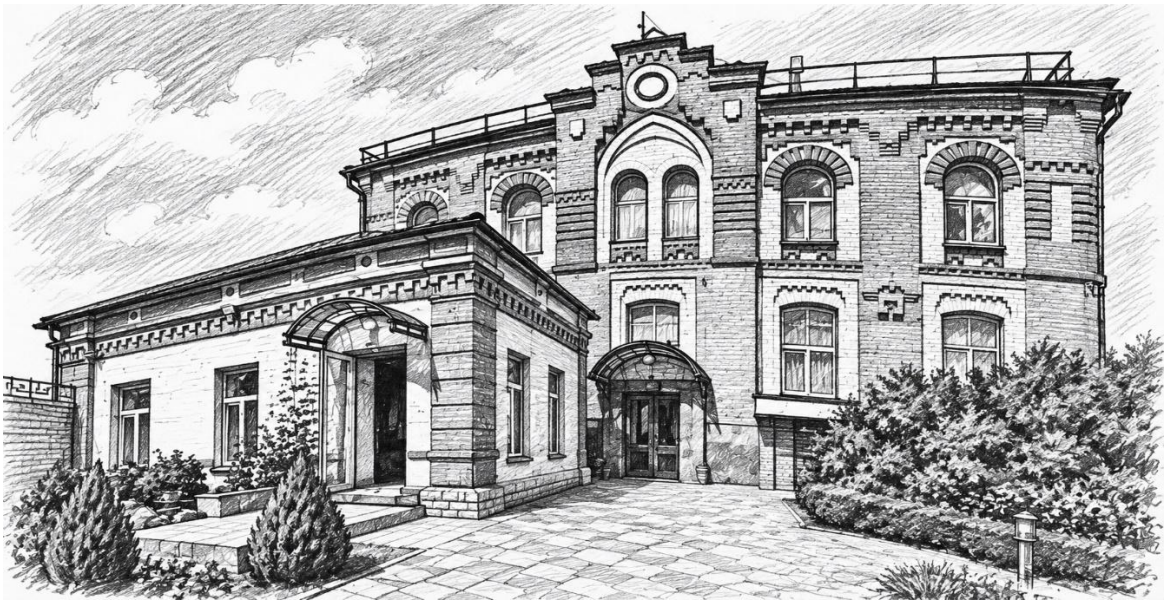
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ (TOPICAL ISSUES OF CLINICAL PHARMACOLOGY AND CLINICAL PHARMACY)

Матеріали науково-практичної

Internet-конференції з міжнародною участю

27 жовтня 2026 року

м. Харків

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ (TOPICAL ISSUES OF CLINICAL PHARMACOLOGY AND CLINICAL PHARMACY)

Матеріали науково-практичної
Internet-конференції з міжнародною участю

27 жовтня 2026 року
м. Харків

Харків
НФаУ
2026

УДК 615.1:615.03
А 43

Редакційна колегія та оргкомітет: проф. Кухтенко О. С. (голова), проф. Рубан О. А. (співголова), проф. Половко Н. П. (співголова), доц. Суріков О. О. (співголова), доц. Адонкіна В. Ю. (співголова), доц. Артюх Т. О. (співголова), проф. Бутко Я. О. (співголова), проф. Зупанець І. А. (керівник секції), проф. Міщенко О. Я. (керівник секції, відповідальний секретар), проф. Ткачова О. В. (керівник секції), проф. Бондарєв Є. В. (керівник секції), доц. Файзуллін О. В. (керівник секції), доц. Халєєва О. Л. (керівник секції), доц. Березняков А. В. (керівник секції), проф. Риженко І. М., проф. Кіреєв І. В., проф. Подольський І. М., доц. Козар В. В., доц. Шаповалова О. В., асист. Андріяненков О. В., асист. Кузенков Р. В.

Реєстраційне посвідчення в Укр ІНТЕІ № 826 від 17 листопада 2025 р.

Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації (Topical issues of clinical pharmacology and clinical pharmacy): матеріали наук.-практ. Internet-конф. з міжнар. участю (27 жовт. 2026 р., м. Харків) / редкол. : О. Я. Міщенко, Я. О. Бутко, О. О. Суріков та ін. – Харків : НФаУ, 2026. – 459 с.

У збірнику опубліковані матеріали науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю «Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації». У матеріалах конференції висвітлено клініко-фармакологічні доказові аспекти застосування лікарських засобів, зокрема у сфері підтримання ментального здоров'я; актуальні питання діяльності фармацевта та клінічного фармацевта у закладах охорони здоров'я та адміністрування антимікробних препаратів як мультидисциплінарного підходу протидії антибіотикорезистентності; питання безпеки фармакотерапіїі та системи фармаконагляду; роль цифрових технологій в клінічній фармакології та клінічній фармації; організаційно-управлінські підходи забезпечення раціонального застосування лікарських засобів; оцінка технологій охорони здоров'я, фармакоекономічні дослідження та формулярна система як складові забезпечення раціональної фармакотерапії.

Наведено технологічні та нанотехнологічні аспекти розробки, виробництва та використання лікарських засобів; окремі аспекти доклінічних та клінічних досліджень лікарських засобів.

Розглянуто сучасні методичні аспекти викладання клінічної фармакології та клінічної фармації в Україні та світі.

Видання представляє інтерес для наукових, педагогічних та практичних фармацевтичних та медичних працівників.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність інформації відповідальність несуть автори.

УДК 615.1:615.03

© НФаУ, 2026

ПЕРСПЕКТИВИ ТОПІКАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ М'ЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ ФОРМ З ФІТОКОМПОНЕНТАМИ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ПОШКОДЖЕНЬ ШКІРИ У ПАЦІЄНТІВ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ

Дунаєва І. П., Кривошапка О. В., Шаповал О. М., Паутіна О. І., Дорошенко О. М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна
Кафедра фармакології та фармакотерапії
kaf.1med.farmakologii@knmu.edu.ua

Вступ. Цукровий діабет (ЦД) є однією з актуальних медико-соціальних проблем сучасності внаслідок зростання поширеності та ризику розвитку хронічних ускладнень. За даними Міжнародної діабетичної федерації у 2024 році в Україні налічувалося близько 2,28 млн дорослих віком 20–79 років із ЦД. Водночас, за інформацією Міністерства охорони здоров'я України з посиланням на Національну службу здоров'я України станом на листопад 2025 року в електронній системі охорони здоров'я було зареєстровано 1 320 723 пацієнтів із ЦД. Відмінність показників зумовлена різними підходами до їх формування: міжнародна оцінка враховує модельну поширеність, тоді як дані ЕСОЗ відображають облікованих пацієнтів. Одним із клінічно значущих ускладнень ЦД і I і II типу є пошкодження шкіри, зокрема хронічні рани та діабетичні виразки стопи. За даними Центру громадського здоров'я МОЗ України, діабетична стопа належить до тяжких ускладнень ЦД і може призводити до інфікування тканин та ампутації кінцівки. Їх виникненню сприяють діабетична нейропатія, порушення периферичного кровообігу, хронічне запалення й ослаблення репаративних процесів. Гіперглікемія та оксидативний стрес порушують функціонування клітин шкіри, ангіогенез і ремоделювання позаклітинного матриксу, уповільнюючи загоєння пошкоджень (Nicolaas C Schaper et al., 2024; Pam Chen et al, 2024). Зважаючи на це перспективним напрямом місцевої фармакотерапії є розроблення м'яких лікарських форм із фітокомпонентами, що потенційно виявляють антиоксидантні, протизапальні, протимікробні та репаративні властивості. Водночас їх ефективність залежить від стандартизації рослинної сировини, концентрації активних речовин, складу основи та безпечності препарату. Тому актуальним та доцільним є наукове обґрунтування складу й технології мазей, кремів і гелів із фітокомпонентами для місцевого застосування при пошкодженнях шкіри у пацієнтів із ЦД із подальшим експериментальним і клінічним підтвердженням їхньої якості, безпечності та ефективності.

Мета. Враховуючи вищенаведене метою даної роботи є оцінка перспективи топікального застосування м'яких лікарських форм з фітокомпонентами для лікування пошкоджень шкіри у пацієнтів з цукровим діабетом.

Матеріали та методи. Для досягнення мети проведений аналіз наукових літературних й електронних джерел інформації на платформах Googl Scholar, NCBI ТА PUBMED щодо перспективи топікального застосування м'яких лікарських форм з фітокомпонентами для лікування пошкоджень шкіри у пацієнтів з

цукровим діабетом. В процесі дослідження використовували аналітичні, логістичні методи та метод узагальнення.

Результати. За результатами аналізу наукових джерел встановлено, що застосування фітокомпонентів у складі м'яких лікарських форм є перспективним напрямом досліджень у сфері місцевої терапії пошкоджень шкіри при цукровому діабеті. Систематичний огляд A. Herman та A. P. Herman (2023), який охопив 59 публікацій щодо місцевого застосування рослинних засобів та їхніх активних компонентів, засвідчив наявність доклінічних і клінічних даних про потенційний вплив окремих фітопрепаратів на процеси загоєння діабетичних ран. Серед можливих механізмів дії визначено антиоксидантну та протизапальну активність, пригнічення росту окремих мікроорганізмів, стимуляцію ангіогенезу, проліферації фібробластів і кератиноцитів, а також регуляцію продукції цитокінів і факторів росту. Перспективність розроблення фітопрепаратів пов'язана з можливістю локального впливу на окремі патогенетичні механізми порушення репарації тканин. Водночас ефективність таких засобів визначається не лише властивостями рослинної сировини, а й концентрацією біологічно активних речовин, способом екстракції, складом основи та стабільністю готової лікарської форми. Мазі, креми й гелі відрізняються за фізико-хімічними властивостями, здатністю утримувати вологу та вивільняти активні компоненти, що обґрунтовує необхідність індивідуального вибору основи відповідно до стану шкіри та характеру ранового процесу. Разом із тим результати систематичного огляду рандомізованих клінічних досліджень, опублікованого у 2024 році, свідчать про неоднорідність доказів ефективності рослинних засобів при діабетичних виразках стопи (Pam Chen et al, 2024). Міжнародні рекомендації Робочої групи з діабетичної стопи (IWGDF, 2023; публікація 2024 року) не рекомендують застосовувати пов'язки з рослинними засобами або топікальні препарати на їх основі саме з метою загоєння діабетичних виразок через низьку достовірність наявних доказів.

Отже, м'які лікарські форми з фітокомпонентами мають потенціал для місцевого застосування при пошкодженнях шкіри у пацієнтів із ЦД, однак їх клінічна цінність потребує подальшого доказового обґрунтування. Такі засоби слід розглядати як потенційний компонент комплексного лікування, а не заміну стандартного догляду за ранами, розвантаження діабетичної стопи, контролю глікемії та лікування інфекції за відповідними показаннями.

Висновки. Таким чином, подальша розробка м'яких лікарських форм із фітокомпонентами потребує стандартизації сировини, обґрунтування складу та технології, оцінювання фізико-хімічної стабільності, мікробіологічної чистоти, місцевої переносимості й репаративної активності. Топікальні фітопрепарати можуть розглядатися як перспективний напрям удосконалення комплексної допомоги пацієнтам із ЦД за умови належного наукового обґрунтування та доказового підтвердження їхньої користі.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. КЛІНІКО-ФАРМАКОЛОГІЧНІ ДОКАЗОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЗОКРЕМА У СФЕРІ ПІДТРИМАННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я……..... 3

Міщенко О.Я., Бутко Я.О.
КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ ТА КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ:
ВІД РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДО БЕЗПЕЧНОЇ
ФАРМАКОТЕРАПІЇ ……..…….. 4

Бондарєв Є. В.
ПОЛІПРАГМАЗІЯ ТА ЛІКАРСЬКІ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ФАКТОРИ РИЗИКУ
НЕБЕЗПЕЧНОЇ ФАРМАКОТЕРАПІЇ.…… 11

Tovchiga O.V., Inkielewicz-Stępniak I.
URIC ACID METABOLISM – CHALLENGING PROBLEMS,
MODULATION BY COMMONLY USED DRUGS,
AND PHARMACEUTICAL CARE ASPECTS……. 14

Карпова С.П., Колісник С.В., Криськів О.С.
ВИКЛИКИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ …… 16

Шаповал Т. О., Гала Л.О.
КОМОРБІДНІСТЬ ЯК ЧИННИК ВИБОРУ ФАРМАКОТЕРАПІЇ
У ДОРОСЛИХ ПАЦІЄНТІВ З ОЖИРІННЯМ…….. 18

Семанчук М.В., Дорошенко А.І.
БЕЗРЕЦЕПТУРНІ СЕДАТИВНІ ЗАСОБИ
В СУЧАСНІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ…… 20

Shchokina K., Tishchenko I.
PROSPECTIVE DIRECTIONS OF DIABETES PHARMACOTHERAPY ……. 21

Подольський І. М.
СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ДОЗУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ПРИ
ОЖИРІННІ: ВІД ЕМПІРИЧНИХ ПІДХОДІВ
ДО ПРЕЦИЗІЙНОЇ ФАРМАКОТЕРАПІЇ……... 24

ІН'ЄКЦІЙНОГО РОЗЧИНУ……..... 352

РОЗДІЛ 10. ДОКЛІНІЧНІ ТА КЛІНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ……... 354

Білай І. М., Білай С. І., Білай А. І.
ВИВЧЕННЯ СТАНУ ФУНКЦІЇ НИРОК ПІД ВПЛИВОМ КВЕРЦЕТИНУ 355

Балак С. А., Щенявський І. Й., Великород К. О., Шевченко М. В., Труфанова Н. А., Черкашина Д. В.
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОЦІНКА ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОНДИЦІЙНИХ СЕРЕДОВИЩ МЕЗЕНХІМАЛЬНИХ СТОВБУРОВИХ КЛІТИН ЗА УМОВ ВИБУХОВОЇ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ …… 356

Дунаєва І. П., Кривошапка О. В., Шаповал О. М., Паутіна О. І., Дорошенко О. М.
ПЕРСПЕКТИВИ ТОПІКАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ М'ЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ ФОРМ З ФІТОКОМПОНЕНТАМИ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ПОШКОДЖЕНЬ ШКІРИ У ПАЦІЄНТІВ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ……..... 358

Скорик А. А., Іванов Є. Г., Прокопюк О. С.
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ЛІОФІЛІЗОВАНОЇ СИРОВАТКИ КОРДОВОЇ КРОВІ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ РАННІХ ГЕМАТОЛОГІЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПІСЛЯ ОПРОМІНЕННЯ ……. 360

Саустян Я. С., Філіпцова О. В.
ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДІВ ТОКСИКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ ……... 362

Зупанець А., Хворост О., Опрошанська Т.
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТАТАРНИКА КОЛЮЧОГО У ФАРМАЦІЇ ……..... 363

Луцак І. В., Штриголь С. Ю.
РИЗИКИ ВПЛИВУ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТЕМПЕРАТУР НА СТАН ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я……..... 364

Яремій І. М., Левко М. М.
ВПЛИВ НАСТОЯНКИ ПІВОНІЇ НА ЗАГАЛЬНУ АНТИОКСИДАНТНУ АКТИВНІСТЬ ПЛАЗМИ КРОВІ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ МЕТАБОЛІЧНОМУ СИНДРОМІ …… 366

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ (TOPICAL ISSUES OF CLINICAL PHARMACOLOGY AND CLINICAL PHARMACY)

Матеріали науково-практичної
Internet-конференції з міжнародною участю

27 жовтня 2026 року
м. Харків

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 14,25. Тираж 100 пр. Зам. № 1121/10-24.

Національний фармацевтичний університет
вул. Григорія Сковороди, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво серії ДК № 3420 від 11.03.2009 р.

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні ФОП В. В. Петров
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 24800000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 78-17-137.
e-mail: bookfabrik@mail.ua